

10 — На згарищі долі (з невиданої книги)

Олександр Грязнов

* * *

Хоч би які діла творились,
Ми України не зреклись.
На цій землі ми народились,
У неї й ляжемо колись.

Ми всі – її нездалі діти,
І сивочолі, і малі.
Хто в світі може засудити
Любов до рідної землі?

Віддаймо ж Україні-ненці
Свої найкращі почуття,
Допоки жевріють на денці
Останні вишкребки життя!

* * *

О, скільки безладу і безуму
В глобалізованому світі!
Не розібратися тверезому
У небезпек різноманітті.

Усе тривожніші провіщення,
І кожне з них на правду схоже:
Що людство йде до самознищення
І схаменутися не може.

* * *

Не важко присоромити мене:
Тепер усі – борці за Україну.
Тому своє життя невизначне
Я часом відчуваю, як провину.

Під гаслом "Не висовуйся!" я жив,
Коли боролись інші за свободу.

По суті, я нічим не заслужив,
Щоб говорить від імені народу.

Але одне сказати б я хотів
У якості приватної особи:
Не можу тих вважати за братів,
Хто до мого народу повен злоби.

* * *

В що нам вірити, коли
Безвідмовно, як барани,
З нами раптом почали
Воювати росіяни?

Наші "друзі і брати"
Так любили Україну,
Що від серця повноти
Їй встромили ніж у спину.

Дорікати їм дарма,
Зазомбованим у масі:
"Не було їх і нема"
Ні в Криму, ні на Донбасі!

В що тут вірити, коли
Шахраї і плутократи
Цілу націю змогли
Обдурити і приспати?

Вір в майбутнє й не журись:
Наче споєна повія,
Протверезиться колись
Одурманена Росія.

* * *

Той – наркоман, той – жертва алкоголю,
Той – мирний обиватель, той – скінхед.
Як не повіриш тут у Фатум – долю,
Призначену людині наперед?
До смертних доля ставиться капризно.
Ніяк я цих капризів не сприйму:

Якщо й приходить слава, то запізно,
Коли радіти їй нема кому.

* * *

Долаючи життєві негаразди,
Неважко стати заздрісним і злим.
Радію, що ніколи я не заздрих
Ні славі, ані успіхам чужим.
Жирують люди, славою сповиті.
Та досвід все ж засвідчує мені:
Успішні, в масі, – не талановиті,
А просто безпринципні й пробивні.

* * *

Я, можливо, невміло пишу,
Розкриваючи серце знебуле.
Тож, без витівок, просто прошу:
Поверни мене, Боже, в минуле!

Там – розквітлої юності сад,
Бризки сонця, мов риба на вудці...
Відмотай півстоліття назад
У небесній своїй кінобудці!

* * *

О юносте, де ти?
Щаслива, наївна, невміла...
Твої поривання
минули не знати коли,
Бо доля людська,
мов під стріхою хата, згоріла
І попів по світу
мінливі вітри рознесли.

На місці тім – тиша,
лиш небо синіє, безкрає.
На згарищі долі уже проростає трава,
І юність чужа
по траві тій недбало ступає,
Надміру жорстока,
обізнана і ділова.

* * *

Зашкарубло в мене серце чуле,
Поетичний жар у ньому згас.
Я мовчу, бо хто ж мене почує
В наш непевний і продажний час?

Справді, стан добробуту погіршав,
Люди заклопотані і злі.
Молодим сьогодні не до віршів,
Як і до культури взагалі.

Правлять бал інстинкти і натура,
Щоб в житті й собі урвати шмат.
Розум спить. Яка вже там культура?
Тільки пиво, цигарки і мат.

* * *

Дош відшумів,
та сад до нитки змок,
Гойдаючи під вітром верховіття.
І похилив завітчаний бузок
Наповнені вологою суцвіття.

А я милуюсь, ніби полотном,
Картиною оновленого саду:
Висять сріблясті краплі за вікном
На яблунях, на листі винограду.

* * *

Травневий день. Ласкаве сонце сяє.
Краса навкруг, аж серце завмира.
Розквітлий сад багато обіцяє,
Як юності наївної пора.

Та прийде літо, і в спекотний ранок
Гнилі плоди посипляться до ніг.
Що справдиться з поспішних обіцянок,
Як зріла осінь зійде на поріг?

* * *

Тоненький місяць споглядає ніч,

Спокійний сон щасливої природи.
І поміж нами жодних протиріч,
Солодкі миті злагоди і згоди.

Пора єднання двох людських сердець,
Пора любові чоловіка й жінки.
Тоненький місяць, ніби гребінець,
Розчісує розпатлані хмаринки.

* * *

Вже морок розпочав рідіти,
Світанок тліє за вікном...
Тож сумувати чи радіти,
Коли між дійсністю і сном
Примариться, наснитися, здасться
Нічне побачення в житах
І гіркуватий присмак щастя
На зацілованих вустах?

КУПАЛЬСЬКА ФАНТАЗІЯ

На острові Масальському
Край Удаю-ріки
У вогнищі купальському
Горять сухі гілки.
Вогонь стріляє, тріскає –
Аж чути звук луни –
І бронзою виблискує
На стовбурі сосни.
І вартою недремною
У пізній час доби
Стоять стіною темною
Розложисті дуби.
А в натовпі веселому
Між хлопців і дівчат
То регіт децибелами,
То дотепи звучать.
З віночками купальськими
Дівчата молоді
Русалками удайськими
Ступають по воді.

При зойках схарапуджених
По дзеркалу ріки
У світ шукати суджених
Дівчата шлють вінки.
Цей звичай знаю змалечку,
Хоч в іншу пору жив.
Віночок твій, русалочко,
До мене не приплив.
Стрибає юність парами
Крізь племінь, що горить.
Мене своїми чарами
Тобі вже не скорить.
У вогнищі купальському
Згорять і чари ці
На острові Масальському,
На Удаю-ріці.

* * *

Десь взявся сум, хоч я не містик,
Від перших осені ознак:
Ще ліс зелений і тінистий,
Та щось у ньому вже не так.

Чи то печаль, чи то тривога
Стискають серце у руці.
Безлюдна лісова дорога,
Безлюдні хащі й манівці.

Дивує слух незвична тиша:
Не чути гамору пташок.
Трава висока, та сухіша,
На довгих пагонах – пушок.

І у ласкавому промінні,
Що прозирає нашвидку,
Сухий листок на павутинні
Гойдається, як в гамаку.

* * *

Сухий і теплий вересень. Земля
Від суші обернулася на порошок.

Бряжчанням озивається гілля
У відповідь на кожен вітру порух,
Немов листочки справді жерстяні
І створені для брязкоту і дзвону.
Холодні ночі, та комфортні дні.
І все це – результат антициклону.

* * *

Вже бадьорять морозні ранки тіло,
І тільки ліс в безмовності дріма.
Дубове листя рано облетіло,
Напевне, буде лютою зима.
Хоч ми, по правді, за останні роки
Відвикли від холодних, сніжних зим.
Що нині настрекочуть нам сороки?
Чи буде січень сніжним, лютий злим?
Сьогодні грудень лагідний надміру,
І все ж таки не бреше календар:
Ось визирало сонечко допіру,
Та сунуть вже отари чорних хмар.

* * *

Не ніжся в ліжку на світанні
Як лоботряс,
Бо у житті, як і в коханні,
Всьому свій час.

Життя, гірке і безталанне,
Не згірш ропи.
Дивись же, щастя довгождане
Ти не проспи.

І поки серце ще кохає,
До сходу встань.
Та чи багато нас чекає
Таких світань?

Зорею тішачись новою,
Не супереч:
Дамоклів меч над головою,
Дамоклів меч...

* * *

Все збайдужіло, бо в літах
Душа і тіло.
І серце в грудях, наче птах,
Відтріпотіло.

Нікому більше не молюсь,
Не шлю цидулки
І поспішаю, як молюск,
Закрити стулки.

* * *

Обтесалась натура, різка й непокірна,
Пригасили бажання свій пал.
Де поділася юність моя легковірна,
Що шукала в житті ідеал?

Від гарячих бажань – ані слуху, ні духу.
Ідеал поступово поблід.
Замела заметіль тополиного пуху
Безтурботної юності слід.

Що ж ти хочеш від мене, старого й дурного?
Почуттів або вчинків яких?
Як мені у кінці існування земного,
Щось здійснивши, роздмухати їх?

* * *

Треба жити, друже, треба жити,
Хоч набридло все тобі давно,
Бо життя, – готовий побожитись, –
Неймовірний виграш в казино.

Хай не лізуть в голову дурниці.
Мрійником, романтиком лишись.
Не розтрачуй сили на дрібниці,
Не холопствуй і не метушись.

Щастя – не у цінностях нажитих,
Не в казенних почестях, повір.
Треба жити, треба чесно жити,

Хоч би що, на зло, наперекір.

* * *

Дякую, Боже, за день,
День рядовий, беззмістовний,
Повний тривоги, теревень,
Інколи роздумів повний;

День спілкування з людьми,
Що не ханжі, не святоші,
День, що процвиндрили ми,
Наче позичені гроші.

Гірше порожніх кишень
Мати душі порожнечу.
Дякую, Боже, за день –
Вічної ночі предтечу!

* * *

Забудьмо тимчасове, дріб'язкове,
Свої болячки й зміни вікові.
Людське життя – то явище чудове.
Радіймо, друзі, доки ми живі.

Хай сяють нам на лузі срібні роси
І рожевіє вранішня зоря,
Допоки ми ще не лягли в покоси
Безжалісного часу-косаря.

* * *

Я – останній романтик,
хоч сам над собою сміюся
За наївну довіру
високим, красивим словам –
Тій відвертій брехні,
що стікає водою із гуся
З язика у промовця,
якій він повірив і сам.

Та реальне життя –
це не казка з відомим сюжетом,

Де воює герой
задля дружби, любові, краси,
Хоч мені довелося
бозна-як народитись поетом
У оці меркантильні,
скупі почуттями, часи.

Я – останній романтик.
Наш вид, як такий, вимирає.
Зачерствіння людське –
науково доведений факт.
В прагматичному світі
поезії місця немає:
Тут – партнерська угода,
регламент і шлюбний контракт.

* * *

Людське життя – миттєвість поруч з вічністю,
Та кожне – пошук, мандри, відкриття.
Ніщо так не дивує нелогічністю,
Як виверти реального життя.

Хоч світ кишить сюжетами для повістей,
Та спробуй – хоч в одному розберись.
Життя – це низка дивних випадковостей,
Які чомусь насправді відбулись.

* * *

Ніхто із нас у жмені, хоч би день,
Сучасність, наче пташку, не тримає.
Ми про майбутнє мріємо лишень,
А пам'ять нас в минуле повертає.

Не упіймає пташку цю швидко
Бажання, в бездіяльності заснуле.
Сучасність – це всього лиш мить, в яку
Майбутнє переходить у минуле.

* * *

Минуло, пройшло, відлетіло,
Поволі розвіялось в прах
Життя, що гарячкою тіла

Трималось на буйних вітрах.

Гарячка давно охолола...
Даремно запитую я:
Чому все змінилось довкола?
Де молодість зникла моя?

Де ділось дівчатко те юне,
Яке я колись полюбив?
Моя сіроока красуне,
Що час із тобою зробив?

В його незворотному русі
Приреченість бачу свою,
Коли у поважній бабусі
Колишню тебе впізнаю.

* * *

Які звучали словеса
На знак благоговіння,
Коли була твоя краса
Предметом поклоніння!

Як увивались юнаки, –
Негарним і не снилось!
Та сплинув час, пройшли роки
І все навкруг змінилось.

Замовкли схвальні голоси
І припинився гомін,
Бо від дівочої краси
Лишився тільки спомин.

* * *

Чом зітхаєш щохвилини,
Як невдаха-неборак?
Для невдячної людини
Все не в радість, все не так.

Ми не здатні осягнути
Те, що долею далось:

Щастя - жити, щастя - бути,
Щастя - значить хоч щось!

* * *

Твоїх років кінчаються ліміти,
А ти ще не нажився до пуття.
Все хочеш ти нарешті зрозуміти:
Навіщо нам дається це життя?

І що воно таке? Кого б спитати?
Чому воно так швидко промайне?
Благати долю чи її картати -
Заняття непотрібне і дурне.

Облиш свої докучливі благання,
Не звинувачуй долю і не сердь.
Усе людське життя - це намагання
Хоч не надовго відтягнути смерть.

* * *

Хоч богохульствуй, хоч молись
В безсоння неурочне,
Та жде на кожного колись
Прощання остаточне.

І хай ховається у млі
Подія та фатальна,
Людина кожна на землі -
Істота унікальна.

Байдуже, - місто чи село
Дало путівку в люди, -
Такої досі не було
І більше вже не буде.

Хоч скільки часу промине,
У жодному столітті
Ані тебе, ані мене
Не буде вже на світі.

* * *

Не витаю у мріях, як птах,
Животію, немов під наркозом.
У своїх невеселих думках
Остаточно заплутався розум.

Навіть тіло бажань тятиву
Не напружить на вроду жіночу.
Я не знаю – навіщо живу,
Та, одначе, вмирати не хочу.

* * *

Пора життя спливає наздогад:
Чи то вечірні сутінки, чи досвіт?
Із сумом озираючись назад,
У роздумах спираючись на досвід,
Не пророкуй майбутнього, бува,
Бо тільки неприємності наврочиш.
Живи бездумно, наче та трава:
Замислишся – і жити не захочеш.
Час деформує світосприйняття,
Поволі добігаючи до краю.
Я маю все, що треба для життя,
Але бажання жити вже не маю.

* * *

Мов прилипло невдахи клеймо:
Все не втраплю у масть я.
Ми даремно постійно ждемо
Швидкоплинного щастя.

З того щастя не буде пуття –
Пророкую усім я.
Смерть вилущує нас із життя,
Як із соняха сім'я.

* * *

Промайнуло життя.
Залишився останній відтинок.
Між могил кладовища
блукаю, немов нелюдим.
Вже однолітки тут

здобули свій довічний спочинок,
Поступившись цим світом
настирливим і молодим.

Миру й щастя усім
я бажаю з легкою печаллю,
Хоч старий, та живий,
ще не вставлений в рамку під скло,
Недолугий дивак
зі своєю смішною мораллю,
Запізнілий співець
покоління, що вже відійшло.

* * *

Що заважає жити, не дає
Душею в небо линути безкрає?
Себе і світ довколишній картає
Сумління невдоволене моє.

Живу буденно, в затишку, в теплі.
Чому ж я злий, знервований, сварливий?
Нема, здається, місця на землі,
Де був би я спокійний і щасливий.

* * *

Нічого не змінилося у світі:
Тупа бездарність геніїв цькує.
В усі часи були талановиті,
Вони і зараз, безперечно, є.

Та, лаючи життя дурасувате
І твори новоявлених митців,
Живих ми не навчились шанувати,
А робимо ікони із мерців.

* * *

В поезії я щось-таки та значу,
Хоч досі в ситуації смішній:
Усе життя чекав я на удачу,
Щоб до кінця зневіритися в ній.

І щастя несподівана гримаска,
Що врешті-решт всміхнулося мені,
Дивує, як твоя жіноча ласка,
Незвична, наче тиша на війні.

* * *

Чи я тебе обрав, чи ти обрала –
Тепер вже не важливо. До кінця
Любов, хоч не бурхлива, та тривала,
Нам об'єднала долі і серця.

Тож, скріплені любов'ю, як скобою,
Навіки нерозривні я і ти.
Зрослись, немов дерева, між собою,
А душі не уникли самоти.

* * *

Вже рідні і друзі померли,
Часів позначаючи плин,
А ти ще поезії перли
З людських добуваєш глибин.

Можливо, ти шанси проґавив,
На карти поставив не ті,
Бо щось ні визнання, ні слави
Тобі не дісталось в житті.

Хай все ще можливе, одначе,
Ніщо вже тебе не втіша,
Коли за померлими плаче
Убога сирітка – душа.

* * *

Письменництво наб'є оскому,
Падінням закінчиться злет.
Напевне, сам я винен в тому,
Що здуру, мрійник і поет,
Обрав собі високу планку
У честолюбній метушні.
Усе життя безперестанку
Долати випало мені

Шипи байдужості тернові,
Скупих похвал колючий глід,
Щоб на землі, хоча б у слові,
Про себе залишити слід.

* * *

У мене обмежені теми
І тон елегійний лишень.
Мені не писати поеми
І тексти веселих пісень,
Бо вірші – додаток безплатний
До роздумів – надто сумні.
Я знаю, до чого я здатний
І що не під силу мені.

* * *

Нема завзяття і відваги,
Тож при дірявості кишень
До зміни місць не маю тяги,
Сиджу безвиїзно, як пень.

Пічкур я, певне, сидень, мабуть,
Який не прагне дивовиж.
Чому? – не знаю, та не вабить
Ані Мадрид, ані Париж.

Я не шукач красот і вражень
Ні десь, ані в краю батьків.
Лиш думка – мій єдиний важіль
Для написання цих рядків.

* * *

Я намагаюся писати
Без трафаретів і лекал,
Щоб ні один знавець пихатий
Підробкою не дорікав.

І часто з сумнівом беззлобним
Я розмірковую тихцем:
Як стати справжнім, непідробним,
Не копіїстом, а творцем?

Напевне, істина стара ця,
Та знає навіть дебютант:
Рецепт один – талант і праця,
Хоч головне усе ж – талант.

* * *

Чи випадково ти в словах загруз,
Чи замість мозку – клоччя, тирса, вовна?
Бо українець має хлопський глузд,
А у поета розуму несповна.

В чім справа – ні для кого не секрет.
В народі так вважається й донині:
"Поет в Росії – більше, ніж поет",
Та щось нікчемне зовсім – в Україні.

* * *

Лунає музика дощу
Розкотистим, веселим дробом.
А я у такт йому свищу,
Стою, до скла припавши лобом,
І розміркову свою.
На жаль, думки мої похмурі:
Не зрозуміло – хто ж я є
У світі і в літературі?
Хоч начебто й не дебютант
В товстих друкованих виданнях,
Та просвистів я свій талант
У нерішучості й ваганнях.
Я не губив його в гульбі
І долю марно б винуватив,
Бо сумнівався лиш в собі,
Бо сам багато часу втратив.
Ніколи в серце не впускаю
Болючі сумніви надалі...
Замовкла музика дощу,
Лунає музика печалі.

* * *

Хтось, може, бавиться словами,
Жонглює ними без зусиль,

А я, мов орючи волами,
Пишу: такий у мене стиль.

Бракую рими почергово,
Як новобранців у строю.
Шукаю найточніше слово,
Що думку висловить мою.

Втрачаю в пошуках упертих
Годин неміряні коші,
Щоб у своїх рядках відвертих
Лишити часточку душі.

* * *

Ні докорів у безпорадності
Не сприйму, ні чужих повчань.
Вірші пишуться не від радості,
Їх диктує мені печаль.

Дні безжурності, безтурботності –
Речі рідкісні у житті.
Вірші пишуться від самотності
І читаються в самоті.

* * *

Я був до дурості наївним,
Аж поки геть не облисів.
Вважав себе принаймні рівним
З поетами усіх часів.

Їх братія різноголоса
Мені служила за взірець,
Коли я дер до неба носа,
Бо сам – не гірший, хай їм грець!

І в запалі самообману
Гадав, як мріємо всі ми,
Що, може, вдячність чи пошану
Я заслужу поміж людьми.

Та наближається до краю
Невизначне моє життя,

І що ж у підсумку я маю? –
Ще прижиттєве забуття.

* * *

Життя вирувало і в будень, і в свято,
Даруючи безліч турбот.
А нині, на старість, так само завзято
Своїх позбавляє щедрот.

Не кожен із нас розуміє трагічність
Самотності і забуття.
У залі чекання на поїзд у вічність
Марнуємо рештки життя.

* * *

Ми на землі зробили, що змогли,
Не справдивши сміливих передбачень.
І хай мотузку нам не одягли,
Не зачитали вголос звинувачень,
Нехай для страти не звели поміст,
Та, певне, недалеко мить остання.
Тож прагнемо життю надати зміст,
Щоб виправдати власне існування.

* * *

Обличчя роблячи пісні,
Плетуть святоші всюдисущі,
Що без розкаяння мені
Попасти зась у райські кущі.

Я задля грошей і чинів
Не продавав безсмертну душу.
Я зла нікому не чинив,
Чому ж я каятися мушу?

* * *

Все менше дій, все більше споглядань.
Життя без сонця, у полоні мряки.
Тобі вже не до мандрів і блукань,
Відколи остаточно кинув якір.

Не все сходив, чим у дитинстві снів,
Хоч ноги, певне, по коліна стерті.
Усе, що міг здійснити, ти здійснив,
Тож залишилось лиш чекати смерті.

* * *

Усе життя, по суті, – то чекання
Любові, щастя чи сезонних змін.
Для когось перша, а комусь остання
Несе весна квітковий передзвін.

Радіймо, зустрічаючи світанки,
Прихід весни й цвітіння молоде,
Аж поки смерть усіх нас, як доданки,
До спільного знаменника зведе.

* * *

Бракує людству милосердя.
І між заманливих ідей
Безглузда вигадка – безсмертя –
Найбільше зваблює людей.

Хто, не жахаючись могили,
Не жив би з наміром твердим
У розквіту чуття і сили
Лишатись вічно молодим?

Та розквіт змінює старіння.
І несподівано для нас,
Як і для кожного створіння,
Надходить той невтішний час,

Коли і смерть невідворотна,
І усвідомлення того,
Що людству втрата неістотна
Ані тебе, ні будь-кого.

Тож ти, нарешті, спересердя
Бажання зникнути підтвердь.
Невже не ясно, що безсмертя
Іще страшніше, аніж смерть?

* * *

Уже записали мене в старики,
Розсудливим став і поважним.
Як міг я колись марнувати роки
І бути таким легковажним?

І як примудрилося серце дурне
Потрапити долі в немилість?
Хоч як опирайся, та все промайне:
І юність прекрасна, і зрілість.

Давно вже розвіявся юності дим
І скошене зрілості жито.
Ніколи не думав, як був молодим,
Що можу стомитися жити.

* * *

Не хочу скиглити даремно
І старість лаяти за те,
Що у очах буває темно
І кожне сходження – круте.

Мабуть, не вистачає тяги,
Щось у моторі підвело.
І молодечої відваги
Немов ніколи й не було.

Якась розслабленість і втома –
Доволі неприємний стан.
Сиджу безвилазно удома,
Ганебно втупившись в екран.

І корвалолу мілілітри
Підтримують серцебиття...
Уже ідуть заключні титри
У кінохроніці життя.

* * *

Заіржавіло серце, затерпло
Оддалік від людей і подій.
Склавши руки сидіти – нестерпно

Без бажань, почуттів і надій.

Сподіваюсь іще, що зумію
Хоч би втіху знайти у труді.
Відніми у людини надію,
То й життя їй навіщо тоді?

* * *

Ні, вмирати іще не пора,
Незалежно від вибриків тіла.
Ще душа не настільки стара,
Щоб вона до всього збайдужіла.

Чом же ніжність зійшла нанівець?
Чом докори у кожному слові?
Де подівся той трепет сердець,
Що бринів на світанку любові?

* * *

Ми, на жаль, давно вже не орли.
Живемо, неначе у облозі,
В тих літах, куди ми забрели,
Розгубивши друзів по дорозі.

Не підніме друзів трубний глас:
Так багато з них зазнало тління!
Може, краще б кожному із нас
Розділити долю покоління?

Нам, звичайно, скаржитися гріх,
Та самотньо поміж молодими.
Як жахливо пережити всіх,
З ким ішов дорогами земними!

* * *

Ми робимо вчинки шляхетні і ниці,
Захоплень і фобій раби.
Із кожної дурості, жарту, дрібниці
Трагедій собі не роби.

Щоденна текучка банальна і звична,

Не те що польоти на Марс.
Не кожна трагедія справді трагічна,
Не кожна комедія – фарс.

Трагедія в тому, що все швидкоплинне,
Що часу нема вороття,
Що рано чи пізно скінчитись повинне
Кохання, бажання, життя.

* * *

Усе, щасливо залишатись!
Життя згортає свій сувій.
Мені немає чим пишатись,
Принаймні, в творчості своїй.

Десятки літ хребет горбатив,
Цурався ліні і розваг,
На казна-що талант розтратив,
Але нічого не досяг.

Нема від чого загордіти.
Знайшлось би місце каяття,
Якби я тільки міг радіти
Цьому безглуздому життю.

* * *

Уже нічого я не значу,
Немов життя прожив дарма.
Тому тепер молюсь і плачу
За тим, чого давно нема.

Та не відтвориш молитвами
Відбиток свій, хоч би блідий.
Де ж я, закоханий без тями,
Я, безтурботно-молодий?

Де той язик, що був як бритва?
Де непокірний комиза?..
Своя у кожного молитва,
Своя у кожного сльоза.

* * *

Все, що було, давно забуте.
Усе, що буде, – вже не те.
Зневіри кригою закуте
Стремління юності святе.

У грішні ночі і в побожні, –
Хоч я, звичайно, не монах, –
Видіння дивні і тривожні
Мені з'являються у снах.

Видіння ці хвилюють душу:
Хоч Доля нитку ще пряде,
Примара-Смерть, куди не рушу,
За мною назирці бреде.

Усюди бачу, страхопуде,
Я твій потворний силует.
Все, що було, усе, що буде, –
Безглузда суєта суєт.

* * *

Моє життя було звичайним
У обширі суспільних меж.
Ні показовим, ні повчальним
Його ніяк ти не назвеш.

Просте, буденне, невиразне,
Ані веселе, ні нудне.
І лиш питання невідв'язне –
Що ж далі? – мучило мене.

Душа не змириться, не звикне,
Що скоро землю полишу.
Невже зі мною разом зникне
Той світ, що я в собі ношу?

Невже усі мої надбання,
Усе, що здобула душа,
Усі знання, усі страждання
Не варті мідного гроша?

Невже на забавки подібні
Всі перемоги й торжества?
Невже нікому не потрібні
У муках знайдені слова?

Хоч серцем, чулим і вразливим,
Болюче відчував я зло,
Мое життя було щасливим,
Та тільки жаль, що вже пройшло.

* * *

Нехай ти ще не довгожитель,
Та серце сповнює жура:
Хотілось би щасливо жити,
А вже відходити пора.

Все ближче час граничних строків:
Обмежено життєвий ценз.
Ще рік чи два, хай десять років –
І все. Який у цьому сенс?

* * *

Доволі часто бачу дивні сни.
Таких не побажаю я нікому:
Мені все сниться, ніби з чужини
Не можу повернутися додому.

Усе щось заважає відлетіть,
Никаю в зачарованому колі,
Немов тримає непомітна сіть,
Немов керує незворотність долі.

Я заблукав у долі, як в тернах,
І розгубив надії, та натомість
Я зрозумів нарешті, що у снах
Відображає приспана свідомість.

Здригаючись в пітьмі, як пастуша,
Від опівнічних жахів до світання,
Постійно переймається душа
Безвихіддю людського існування.

* * *

Стели над могилами стовбичать:
Серед поля виріс цілий ліс.
Сльози чоловікові не личать,
Та не можу стриматись від сліз.

Скільки доль позначили ці брили,
Почуттів, несправджених надій!
Скільки люду полягло в могили,
Вириті у цій землі твердій!

Кожен був єдиним, неповторним...
Та одне припущення втіша:
Може, стала обеліском чорним
В камені увічнена душа?..

* * *

У цьому світі, де усе мінливе,
Де все не так, як в попередню мить,
Жадане всім безсмертя неможливе.
Шкода про нього навіть говорить.

"Усе тече", — це сказано не нами,
А що тече - не має вороття.
Вже і твоїми пройдено синами
І більшу, й кращу часточку життя.

Тепер настала черга для онуків
І пізнавати, й змінювати світ,
Красу сприймати гір, лісів і луків,
Вслухатись в плескіт моря, в шерех віт.

А нас чекає тільки кладовище
І поступове, повне забуття.
Ми так і не дізналися - навіщо
Давалось нам коротке це життя?

Розумного пояснення немає,
Невизначеність цілі мучить нас.
А правда лиш одна: усе минає
І все існує лиш короткий час.

Хоч би з собою, друже, будь відвертим
І не жахайся правди аж ніяк:
Ми живемо для того, щоб померти.
Різниця лиш у тім – коли і як?

* * *

Прийшла пора розкаяння й спокути,
Пора прощань, гіркіша полину.
Минулого не можна повернути –
Ні вчора, ані сиву давнину.

Вже друзі відійшли у потойбічність
І поступово вимерла рідня.
Вже наші очі дивляться у вічність,
Байдужі до сьогоднішнього дня.

Вже доля на останньому надломі,
Вже на прийдешність наповзає тінь.
О люди, незнайомі і знайомі!
Прощаймося. Я все сказав. Амінь!